

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**«ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ
СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ
В ПЕРІОД
СТАНОВЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ
ЕКОНОМІКИ»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

КРИВИЙ РІГ

10 ЛИСТОПАДА
2022 РОКУ

УДК 658.15:330.341.1(063)

Ф59

*Рекомендовано до друку Вченою Радою факультету економіки та управління
бізнесом Криворізького національного університету
(протокол № 4 від 28.11.2022 р.)*

Фінансово-економічні проблеми розвитку суб'єктів господарювання в період становлення інноваційної економіки: збірн. наук. прац. Всеукр. наук.-практ. конф., Частина 1, 10 лист. 2022р., Кривий Ріг : Криворізький національний університет, 2022. 462 с.

Організаційний комітет:

Турило Анатолій Михайлович, д.е.н., професор кафедри фінансів суб'єктів господарювання та інноваційного розвитку Криворізького національного університету.

Корнух Оксана Валентинівна, к.е.н., доцент кафедри фінансів суб'єктів господарювання та інноваційного розвитку Криворізького національного університету.

У збірнику розміщено матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Фінансово-економічні проблеми розвитку суб'єктів господарювання в період становлення інноваційної економіки», яка відбулася 10 листопада 2022 року та проходила в online-режимі з використанням платформи MEET.GOOGLE.

У збірнику зібрані доповіді, які присвячені сучасним проблемам у фінансах, економіці, менеджменті а також економічним аспектам інтелектуальної власності та інноваційного розвитку України.

Збірник може бути корисним для науковців, підприємців, викладачів, аспірантів та студентів.

Конференція присвячена 100-річчю Криворізького національного університету та 20-річчю кафедри фінансів суб'єктів господарювання та інноваційного розвитку

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст і орфографію матеріалів, додержання норм авторського права, достовірність наведених фактичних даних, посилань на джерела, імен та назв несуть відповідальність автори (співавтори) матеріалів. Організаційний комітет не завжди поділяє думку автора матеріалу.

©Криворізький національний університет, 2022

© Колектив авторів, 2022

СТРАХОВИКА.....	295
Плиса М. В., Плиса З. П.	
Львівський національний університет імені Івана Франка	
УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ	300
Погорєлова Т. О.	
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»	
ПРОБЛЕМА НЕРІВНОСТІ ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ.....	305
Проць Г. М., Кріль Я. Я.	
Львівський національний університет імені Івана Франка	
РОЗВИТОК МІКРОКРЕДИТУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	308
Ревенко О. В.	
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця	
ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ.....	311
Рижанкова О. І., Короленко Р. В.	
Криворізький національний університет	
АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....	316
Романишина В. О., Коляда Т.А.	
Державний податковий університет	
МЕХАНІЗМ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ.....	320
Рудь І. Ю., Момот М. В.	
Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського	
ОСОБЛИВОСТІ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ.....	323
Рудь І. Ю., Григоренко Т. О.	
Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського	
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	327
Рудь І. Ю., Лісянська К. В.	
Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського	
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ.....	330
Рудь І. Ю., Алексєєва О. С.	
Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського	
СТАН РИНКУ ПОСЛУГ ЗІ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ.....	335
Святенко С.В., Вовчанський М. В.	
Криворізький національний університет	
АНАЛІЗ ЛІКВІДНОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК» ЗА ЕКОНОМІЧНИМИ НОРМАТИВАМИ НБУ.....	339

5. Про споживче кредитування: Закону України від 15.11.2006р. № 1734-19. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/197522.html> (Дата звернення 09.10.2022)

6. Ільків Наталія, Творидло Ольга. Аналіз ринку банківського соціального кредитування в Україні. *SCIENTIFIC COLLECTION «INTERCONF»*. №105. 2022р. (Дата звернення 15.10.2022)

РЕВЕНКО О. В.

кандидат економічних наук, доц.,
доцент кафедри економіки підприємства та організації бізнесу
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця,
м. Харків, Україна

ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

В сучасних умовах переваги цифровізації стають рушійною силою, а також конкурентною перевагою підприємницьких структур та їх стейкхолдерів. Український бізнес ще в період карантинних обмежень почав втрачати частину підприємств, які не змогли втриматись на ринку та переформатувати свої бізнес-процеси під нові умови. Ті підприємства, які працюють, повинні пристосуватися до процесів цифровізації, відмінних умов праці, коригувати стратегію розвитку з урахуванням безпекових питань під час дії воєнного стану та періодичних погіршеннях карантинних вимог. Отже, питання цифрової трансформації бізнесу з урахуванням факторів мінливого середовища, звісно, є актуальними.

Теоретичні та практичні аспекти здійснення управління діяльністю підприємств на основі цифровізації бізнес-процесів знайшли своє відображення у наробках багатьох вітчизняних і закордонних вчених. У своїх працях цю проблематику досліджували такі науковці, як: В. Войтенко, А. Завгородній, Л. Іванченкова, Г. Калач, Л. Лазебник, В. Ляшенко, О. Овсієнко, О. Томчук, Л. Федулова, Г. Черкаський, І. Шаповалова та інші. Узагальнюючи результати

досліджень вчених, можна зробити висновок, що успіх впроваджуваних цифрових технологій залежить від чіткого обґрунтування доцільності заходів на основі виокремлення ключових проблем в цій сфері, спираючись на специфіку ведення бізнесу в умовах невизначеності. Отже, метою дослідження стало виявлення наслідків і особливостей процесу цифрової трансформації бізнесу в умовах невизначеності та виявлення факторів впливу на його здійснення.

Ефективність сучасної економіки будь-якої країни суттєво залежить від створення належних умов, за яких керівники та власники підприємств постійно здійснюють пошук чогось нового, розвивають економічні відносини та перезапускають механізми життєвого циклу. Рушійні сили цих процесів значною мірою залежать від характеристик бізнес-середовища, яке утворюється та змінюється під впливом не тільки суб'єктів ринку, а й державної політики. Наявні проблеми в сучасній українській економіці часто пов'язані з нестабільністю економічної політики, випереджаючими темпами новітніх технологій та з існуючим інструментарієм регулювання діяльності підприємств. Поступово країна намагається змінюватися, зокрема шляхом редагування норм законодавства та діджиталізації послуг.

Стратегічним напрямом цифрового розвитку в останні роки було обрано створення цифрової інфраструктури, як елементу бізнес-середовища, тобто такого комплексу технологій, процесів та продуктів, які спрямовані на забезпечення обчислювальних, телекомунікаційних та мережевих можливостей на цифровій основі. Як відзначено у роботі [1, с. 2-3], її призначенням є подолання «цифрового розриву» (нерівності у доступі громадян до цифрових можливостей). Слід наголосити, що ці питання безпосередньо зачіпають всі основні складові бізнес-середовища.

Загрози та виклики, спричинені пандемією та воєнним станом, вимагають від уряду ухвалення швидких і дієвих рішень щодо посилення гнучкості та одночасно ефективності податкової системи, а також реалізації комплексу заходів з пом'якшення негативних соціально-економічних наслідків,

насамперед, спрямованих на збереження доходів населення та робочих місць. За фактом умови дуже складні. А будь-які точкові зміни, як і короткострокова бездіяльність уряду, миттєво призводять до різких коливань результатів діяльності підприємств. Значні зміни для бізнесу відбулися у механізмі державного регулювання під час воєнного стану. Особливо відчутні вони у сфері оподаткування та дозвільних процедурах.

Діджиталізація послуг державних органів у майбутньому також спростить процедуру зміни умов оподаткування. Так на загальні умови сплати єдиного податку (або загальну систему оподаткування) платники повертатимуться автоматично, з першого дня наступного місяця після припинення або скасування воєнного стану на території України. Підприємці отримують переваги від розвитку цифровізації, наприклад, через застосунок «Дія»(сплата податків; реєстрація або закриття суб'єкту господарювання під час війни; отримання виплати від держави тощо).

Неминучим і суттєвим є вплив цифрових технологій на ринок праці в цілому, та наявність і якість працівників як зовнішнього фактору формування системи персоналу на підприємстві. Причому ці впливи мають і позитивний, і негативний відтінок. Так не менше третини функцій у рамках певних професій можуть бути автоматизовані, вже враховуючи поточний рівень розвитку технологій. Подібна автоматизація здатна за десятиліття викликати суттєве зростання ВВП. В цій ситуації ризик для самих працівників в тому, що за даними закордонних досліджень 12-14 % світової робочої сили будуть змушені змінити професію [3, с. 72]. Починає сильніше розвиватись неформальна зайнятість, тобто така, що має соціальні та податкові ризики, бо здійснюється з порушенням офіційно встановлених законодавством умов реєстрації.

Слід зазначити, що цифрова економіка не стосується окремої галузі чи кластеру підприємств. На основі результатів досліджень, проведених у роботах [1-5], можна зробити висновок, що метою цифрових трансформацій в бізнесі стає створення та формування конкурентних переваг на основі нових можливостей, зниження ризиків (комерційних, фінансових, ринкових) та

підвищення результатів діяльності підприємств. Саме такі акценти дозволяють правильно розуміти короткострокові та довгострокові наслідки розвитку цифрової економіки для бізнесу, а також для позиціонування самої бізнес-структури в цьому процесі. Додаткові ризики невизначеності, а отже і складності у плануванні діяльності та її результатів, виникають з-за затягування військового конфлікту. Вже сьогодні є прогнози щодо різкого підвищення податків та скорочення видатків бюджету в разі неприпинення військового вторгнення протягом року. Такі непопулярні заходи можуть бути застосовні заради утримання економіки України. Слід зазначити, що подібні заходи суттєво корегують фінансові результати підприємств, а, отже, залишається менше вільних коштів для реінвестування, зокрема у технологізацію окремих операцій або у загальну цифровізацію бізнес-процесів.

Потреба у процесах цифровізації може бути дещо відмінною на макро- та мікрорівнію, на що також вказують науковці [2; 4-5]. Так ефективність політики цифрової трансформації зумовлюється, з одного боку, її відповідністю потребам соціально-економічного розвитку країни, а з іншого, – інтересам фізичних і юридичних осіб і можливостям економіки. Отже, під час проведення реформ слід чітко розуміти, що загальна політика цифрової трансформації в країні може бути лише допоміжним інструментом у загальних заходах регулювання економіки. Інструменти такого регулювання не розглядаються в чистому вигляді, оскільки результат їх проведення залежить від багатьох макроекономічних чинників, зокрема політичних. Починати цифрову трансформацію на конкретному підприємстві потрібно з визначення мети та причини змін. Також слід проаналізувати зовнішнє середовище на предмет наявних технологій, регуляторних обмежень у галузі та потенційних цифрових партнерів. Стратегічний аналіз здатний виявити, по-перше, проблемні зони, та, по-друге, зони зростання підприємства, в яких цифрові інструменти можуть бути найбільш доцільними. Крім того, необхідно оцінити цифрову та ІТ-інфраструктуру, фінансові можливості підприємства та компетентності керівників та виконавців.

На розвиток трансформаційних перетворень бізнесу позитивно впливатиме цифрова інфраструктура підтримки (онлайн-платформи для взаємодії «бізнес-бізнес», «бізнес-держава»; інформаційні сервіси з актуальними даними про оподаткування, звітність, правила ЗЕД; онлайн-платформи для навчання (семінари, вебінари, майстер-класи); цифрові консалтингові сервіси тощо).

В сучасних умовах суттєво актуалізується впровадження повноцінної системи цифровізації бізнес-процесів на підприємствах різних видів діяльності, що дозволить ефективно управляти витратами, продажом та прогнозувати економічні і соціальні ефекти як результати їх діяльності з урахуванням умов невизначеності. Досліджено можливі наслідки зростання цифрової економіки для таких суб'єктів. Доведено, що потреба у процесах цифровізації може бути дещо відмінною на макро- та мікрорівні. Зроблено висновок, що в умовах невизначеності слід чітко оцінити цифрову та ІТ-інфраструктуру, фінансові можливості підприємства та компетентності керівників і виконавців. Також на розвиток трансформаційних перетворень бізнесу позитивно впливатиме сформована цифрова інфраструктура підтримки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Овсієнко О. В. Цифрова інфраструктура підтримки малого бізнесу в Україні. *Ефективна економіка*. 2021. № 2. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8648> (дата звернення: 20.09.2022). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.2.84
2. Ревенко О. В. Вплив податкових факторів на результати діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2021. № 8. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9145> (дата звернення: 25.08.2022). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.8.78
3. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти: доповідь / Центр Разумкова. Київ, жовтень 2020. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf. (дата звернення 10.07.2021).

4. Лазебник Л.Л., Войтенко В.О. Інформаційна інфраструктура в цифровізації бізнес-процесів підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2020. Випуск 42. С. 18–22. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2020/42-2020/5.pdf> (дата звернення: 16.08.2021).

5. Федулова Л.І. Тенденції розвитку та впровадження цифрових технологій для реалізації цілей сталого розвитку. *Економіка природокористування і сталий розвиток*. К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2020. № 7 (26). С. 6-14. URL: DOI [https://doi.org/10.37100/2616-7689/2020/7\(26\)/1](https://doi.org/10.37100/2616-7689/2020/7(26)/1) й

РИЖАНКОВА О. І.

здобувачка І бакалаврського рівня

КОРОЛЕНКО Р. В.

кандидат економічних наук, доцент

спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Криворізький національний університет

м. Кривий Ріг, Україна

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Усі верстви суспільства зацікавлені в стабільній, надійній та безперебійній роботі банків, але кожна з них по-різному оцінює ступінь загрози діяльності банків й пропонує різні заходи щодо покращення стану.

Актуальність теми зумовлена необхідністю реалізації національних інтересів щодо створення конкурентоспроможної, соціально орієнтованої ринкової економіки та забезпечення постійного зростання рівня життя і добробуту населення.

Аналізу фінансової стійкості банків присвячені праці багатьох вітчизняних та зарубіжних дослідників. Зокрема, Довгаль Ю. С. та Чамара Р. О. досліджували поняття «фінансова стійкість комерційного банку», визначаючи його як такий стан банківської установи, при якому вона є платоспроможною, ліквідною, має достатню величину регулятивного капіталу для покриття всіх можливих ризиків, пов'язаних із банківською діяльністю, і при цьому